

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br.127

25.8.2022.

Beograd

ZAPISNIK

Sa 126. sednice Komisije za žalbe, održane 25.8.2022. godine u 18 sati u prostorijama Saveta za štampu

Prisutni članovi Komisije: Jelka Jovanović, Olivera Milošević, Snežana Andrejević, Nadežda Budimović, Vlado Mareš, Dragan Đorđević, Marija Babić (umesto Tamara Skrozze), Zlatko Čobović, Jelena Petković i Bojan Cvejić

Odsutni članovi Komisije: Vida Petrović Škero

Ostali prisutni: Una Grekulović, novinarka „Cenzolovke“ i Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

- 1.Razmatranje žalbe Civil Right Defenders na tekst objavljen u magazinu „Pečat“
- 2.Razmatranje žalbe Zlatka Čobovića na tekstove objavljene u listu „Alo“ i na portalima „Objektiv.rs“ i „Informer.rs“
- 3.Razmatranje žalbe Jasmine Andrić na tekst objavljen na portalu „Žig info“
- 4.Razmatranje žalbe Velimira Bulatovića na tekstove objavljene na portalu „Infovranske“

Odlukom NUNS-a, na ovoj sednici je, umesto odsutne Tamare Skrozze, tu organizaciju predstavljala Marija Babić.

Predsedavajuća Jelka Jovanović je na početku sednice rekla da su pred Komisijom ne baš lake odluke, naročito o druge dve žalbe, budući da je reč o medijima koji su progonjeni na političkoj osnovi, ali koji su se, ovoga puta verovatno ogrešili o Kodeks novinara.

1.Zastupnik CRD Goran Miletić podneo je žalbu zbog teksta kojim se, kako je naveo, širi diskriminacija i krše osnovna ljudska prava pripadnika LGBT zajednice, jer se u tekstu implicira da će oni širiti zarazu, tačnije majmunske boginje. Dragan Đorđević se izuzeo iz rasprave i odlučivanja, zbog, kako je rekao, potencijalnog sukoba interesa, jer organizacija u kojoj radi ima ugovorni odnos sa Civil Right Defenders. U toku rasprave, Jelka Jovanović je

rekla da je tekst usmeren protiv LGBT osoba i da je pristrasan i jednostran, a autor se nije potrudio da pozove organizatore, odnosno da čuje drugu stranu. Zlatko Čobović je ukazao da se već samim naslovni blokom sugerije zaključak da će skup biti zdravstveno poguban i već time, kako je intoniran, predstavlja prekršaj Kodeksa. Rekao je da je to što se žalilac nije prethodno obratio redakciji, kako ističe autor teksta, nije obaveza nego pravo, koje može da iskoristi, a i ne mora, kao i da ne smatra da se razvijanju debate doprinosi tako što prvo nekoga uvredite, a onda čekate da on odgovori, umesto da stupite sa njim u kontakt pre objavljivanja teksta. Vlado Mareš je ocenio da je reč o anti- LGBT sadržaju, koji odražava egizbicionizam, inače jako rasprostranjen među novinarima – da imaju potrebu da se izjasne o nečemu. Autor teksta trpa u isti koš „babe i žabe“ i paradu ponosa dovodi u vezu i sa eventualnom zarazom i sa američkom agresijom, iznosi niz besmislica i krši Kodeks. Nakon rasprave, Komisija je jednoglasno odlučila da su prekršene tačka 1 poglavlja I, tačka 1 poglavlja IV i tačka 4 poglavlja V, kao i tačka 8 poglavlja VI.

2. Član Komisije za žalbe Zlatko Čobović podneo je žalbu zbog tekstova u kojima se, zbog toga što nisu dozvolili Aleksandru Vučiću da poseti Jasenovac, hrvatski državni zvaničnici vređaju i nazivaju ustašama. Zlatko Čobović je bio isključen iz rasprave i odlučivanja. Snežana Andrejević je rekla da će i ovoga puta ostati uzdržana i da neće učestvovati u raspravi, kao i u ranijim slučajevima kada su podnosioci žalbe bili članovi Komisije. Vlado Mareš je ocenio da je dobro što je podneta žalba na ove tekstove, kao i da se saglasan da je njima prekršen Kodeks. Po njegovom mišljenju, ovo su gluposti, forsiranje preko medija nečega što navijači viču jedni drugima. To dovikivanje „ustaše“ i „četnici“ vidljivo je i u političkim igrima između Beograda i Zagreba i zabavlja narod. Ali je sramota da mediji u tome učestvuju i da paušalno nazivaju nekoga četnicima ili ustašama. Nadežda Budimović je zaključila da uredniku lista „Alo“ očigledno nije jasno šta je posao Saveta za štampu i da je neprihvatljivo da se kršenje Kodeksa pravda time „zašto oni mogu, a mi ne možemo“. Olivera Milošević je, međutim, istakla da u ovom slučaju stiče utisak da nije reč o tome da neko ne razume šta je čiji posao i nadležnost, već da, u najmanju ruku, postoji zla namera, jer je valjda i onima koji se ne bave novinarstvom jasno da ne može Savet za štampu koji je u Srbiji da odlučuje o hrvatskim medijima. Rekla je i da je praksa da se javno, kroz objavu u novinama odgovara Savetu sa ciljem da se diskredituje pre odlučivanja, nedopustiva. Kad je reč o tekstovima u sva ti medija, podsećaju na ratno hušakačko novinarstvo, bez obzira što dolazi i sa druge strane. Ukazala je i na to da urednik lista „Alo“ kaže da novine uređuju po meri svoje publike i postavila pitanje koliko su sami oni kreirali i stvorili takvu publiku upravo ovakvim tekstovima. Jelena Petković je navela da je ova rasprava u Savetu ogledalo naše medijske zajednice, a to kakva će biti reakcija u Zagrebu je ogledalo hrvatske medijske zajednice. Dodala je da razume emotivnu reakciju urednika, ali da su mediji morali da vode i računa o tome kakve posledice ovakvo pisanje i podizanje tenzija može imati po Srbe u Hrvatskoj. I upitala da li se i ti čitaoci računaju kada se govori o pisanju po meri čitalaca. Jelka Jovanović je istakla da je ovde reč o klasičnoj političkoj propagandi, koja nije zasnovana na činjenicama, već je to govor sračunat na podizanje tenzija, koji izaziva posledice po manjine u obe države. Posle diskusije, Komisija je, u tri odvojena glasanja, sa devet glasova „za“ i jednim „uzdržanim“ odlučila da su „Alo“, „Informer“ i „Objektiv“ prekršili tačku 1 poglavlja I i tačke 1 i 6 poglavlja IV.

3. Jasmina Andrić, majka deteta koje trenira borilačke veštine, žalila se na to da autor teksta izjednačava decu iz određenih klubova sa „Hitlerjugendom“. Bojan Cvejić je rekao da misli da Kodeks jeste prekršen, reč je o nečemu što je „malo više od metafore“ i potpuno je

neprimereno poređenje. Naglasio je da uz tekst objavljena i fotografija na kojoj se vidi kukasti krst što je posebno neprihvatljivo. Nadežda Budimović je tekst ocenila kao rezultat nedostatka dobrog ukusa, koji liči na politički pamflet. Rekla je da je bila zaprepašćena da se problem s vlasnicima kluba prebacuje na decu. Dodala je da je strašno to što su pretrpeli novinari ovog portala, za šta imaju podršku čitave medijske zajednice, ali nije dobro da ovako pišu, jer su potpuno promašili i ideju i metu i sve profesionalne standarde. Dragan Đorđević je takođe rekao da je promašaj stavljati decu u ovakav kontekst i da mu je žao što je medij koji radi veoma važan posao u toj lokalnoj zajednici, ovako promašio i prekršio Kodeks. Vlado Mareš se, međutim, nije saglasio sa ovim, rekao je da su termini poput „hitlerjugend“ „toliko izandali da više ne izazivaju ni treptaj kod čitalaca“ i da je ovde samo reč o pokušaju (ne najsrećnijem) da se tekst učini živopisnijim. Po njegovom mišljenju, tekstom nije prekršen Kodeks, a ostalo je stvar ukusa. Dodao je i da je jasno da je reč o političkom obračunu i verovatno jednom u seriji tekstova, kojima autor ukazuje na pokušaj političke manipulacije u vezi sa učešćem na turniru. Olivera Milošević je istakla da se „duboko ne slaže“ sa ovim ocenama i da ne zna kako je autor uopšte došao na ideju da jedan politički sukob stavlja u kontekst Drugog svetskog rata i nacizma, samo da bi objasnio da je na takmičenju u borilačkim veštinama trebalo da učestvuju i neregistrovani sportski klubovi. Naglasila je da je reč o novinarima koji su pretrpeli napade i na život i na imovinu, da medijska zajednica to niti zaboravlja, niti minimizira, ali to ne sme da bude razlog da ovako krše Kodeks. Zlatko Čobović je rekao da je „jedan mali povod iskorišćen za bezvezni tekst“ i da je poređenje koje je napravljeno potpuno nepotrebno, te da je reč je o „profesionalnom silovanju teme“. U čemu je problem Komisija je više saznala iz odgovora autora na žalbu, nego iz teksta, u kojem ništa nije objašnjeno. Jelena Petković se saglasila sa ovim, dodajući da će čitaoci pamtiti tekst i fotografiju i neće se ni sećati šta je bio povod za tekst. Dodala je da je u svojoj novinarskoj karijeri obavila dosta razgovora sa porodicama žrtava Drugog svetskog rata i da joj je apsolutno neprihvatljivo da se to ovako bagatelise. Naglasila je da je strašno sve što se dogodilo novinarima „Žig infa“, ali „i kad su ljut moraš da biraš rečnik, jer ćeš promašiti metu, a povredićeš neke ljude“. Bojan Cvejić je odgovorio na tvdnju Vlada Mareša da na tekst čitaoci neće ni trepnuti, objasnivši da je nekoga očigledno povredio čim je podneta žalba Savetu. Snežana Andrejević je istakla de je tekst, uz sve što je rečeno, neprofesionalan, jer bi se očekivalo da će se medij, koji je bio žrtva političkih obračuna, izdići iznad toga ko je vlasnik kluba i objasniti čitaocima zašto na takmičenju ne može da učestvuje neregistrovan klub. Ako je novinar profesionalac, trebalo je da zove organizatore da se raspita kako je moguće da se takvi klubovi takmiče sa profesionalnim klubovima, a ne da se sve svede na to da je vlasnik u srodstvu sa predsednikom opštine. Da je sve objašnjeno, ne bi bilo razloga za nezadovoljstvo u vezi sa tim ko može, a ko ne može, da se takmiči i time bi smirio tenzije i roditeljima objasnio u čemu je problem. Jelka Jovanović je rekla da joj višedecenijsko novinarsko iskustvo ne dozvoljava da se izjasni kao Mareš, uprkos svim pretnjama i napadima koje su doživeli novinari „Žig infa“, te da zaista ne razume kako je autor teksta našao vezu između borilačkih klubova, Pionira i Hitlerjugenda. Centralna tema je zloupotreba javnih sredstava, a toga u tekstu uopšte nema. Da je u tekstu spojeno nespojivo, kao i da je Kodeks prekršen mislila je i Marija Babić. Dodala je i da se u odgovoru na žalbu govori o nekim ličnim odnosima, koji, i ako postoje, ne smeju da dovedu do prekršaja Kodeksa. Nakon rasprave, Komisija je sa devet glasova „za“ i jednim „protiv“ odlučila da su prekršene tačka 1 poglavlja V i tačka 6 poglavlja IV.

4. Velimir Bulatović podneo je žalbu zbog pet tekstova, ukazujući na to da je prekršeno više tačaka Kodeksa, jer su objavljenije neistinite informacije, kao i uvrede na njegov račun. Vlado Mareš je, u toku diskusije, rekao da Kodeks nije prekršen. Načinjena je samo jedna greška, ali je ona mogla da se ispravi da je žalilac dostavio demanti redakciji, umesto što se obratio odmah Savetu. I ovom, kao i u prethodnom slučaju, postoji politička pozadina, među političarima postoji neskrivena želja da se novinarima zapuše usta da se ne bave njihovim „privatno-javnim partnerstvima“. Dodao je da Savet mora da poradi i na ispravljanju pogrešnog uverenja da demanti ne služe ničemu i da od toga nema nikakve koristi, što nije tačno. To je takođe politikantski manir da bi se mediji naružili, a nasuprot tome stranci uvek u dve, tri rečenice napišu demanti, te bi Savet trebalo da institut demantija i ispravke promoviše i da se ukazuje da je to dobro i za medije i za žalioc. Zlatko Čobović je naveo da je žalba konfuzna i da je saglasan sa Vladom da postoji jedna greška, ali da je zbog toga prekršen Kodeks. U ostalim tekstovima, nije pronašao nikakav prekršaj. Napisali su cenu po kojoj je navodno kupljen plac, na osnovu nečije izjave, nisu ništa proverili, nemaju dokument, a činjenica da u odgovoru na žalbu nisu to ni pomenuli, govori o tome da su svesni svoje greške. Moguće je da je tu grešku bilo lako ispraviti, ali to nisu uradili. Nadežda Budimović je istakla da nije poenta u tome da pozivamo sagovornike da ispravljaju novinare, nego da se tekstovi pišu odgovorno i onako kako to nalaže Kodeks, što se u ovom slučaju nije dogodilo. Tekst je napisan površno i paušalo i bez navođenja izvora, što je takođe neka vrsta prekršaja. Ukazala je na to da i mediji koji odgovorno i dobro rade i svakodnevno se bore sa pritiscima vlasti, moraju da vode računa o profesionalnim standardima i da rade temeljito. Jelena Petković je navela da postoji i problem sa komentarima, koji su veoma neprimereni. Rekla je da problem i to što se vodi i postupak zbog falsifikata i da bi novinari možda i u idealnoj situaciji, objavili falsifikovan dokument, ali da je ovde definitivno napravljena greška, koja nije ispravljena. Olivera Milošević je rekla da je u Vranju atmosfera veoma uzavrela zbog svega što se dešava i u vezi sa „OK radiom“ i sa „Infovranjskim“, koji su proganjani, ali da to ne sme da bude opravdanje za kršenje Kodeksa. Nema, naravno, opravdanja ni za vređanje novinara, ali se tekst ne može pisati tako površno, bez dokumenata, dokaza i validnih sagovornika, naročito ako hoćete da se bavite istraživačkim novinarstvom. Bojan Cvejić se osvrnuo na Marešovu tvrdnju da greška može lako da se ispravi. Rekao je da najveći broj ljudi tekst pročita u prvim satima po objavljivanju, tako da odgovor kasnije mnogi neće videti, pa, nažalost, nije baš ni lako ispraviti grešku. Takođe je ukazao da odgovor redakcije u vezi sa komentarima čitalaca da „to nije njihovo mišljenje, nego građani tako misle“ govori da onaj ko je pisao taj odgovor nije baš upoznat sa Kodeksom, kao ni sa smernicama za onlajn medije. Sa tim da je Kodeks prekršen saglasili su se i Marija Babić i Dragan Đorđević, koji su takođe ukazali i na specifičnu situaciju u kojoj taj medij radi u Vranju, kao i na činjenicu da pokreće neke ozbiljne teme od značaja za lokalnu sredinu. Snežana Andrejević je objasnila da je kupoprodajnu ugovor dokument koji je javno dostupan i proverljiv i da bi i to trebalo naglasiti u obrazloženju odluke. Komisija je, po okončanju diskusije, sa devet glasova „za“ i jednim „protiv“ odlučala da su prekršene tačka 1 poglavlja I i tačka 6 poglavlja IV.

Sednica je završena u 19.30 sati.

Zapisnik vodila

Gordana Novaković

Predsedavajuća

Jelka Jovanović